

ΟΔΥΣΣΕΙΑ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ (ερωτήσεις με απαντήσεις).

1. Τι ονομάζουμε έπος και ποιο είναι το περιεχόμενό του;

Έπος σημαίνει: λόγος, διήγηση και ειδικότερα αφηγηματικό ποίημα με περιεχόμενο μυθολογικό, διδακτικό, ηρωικό.

2. Ποιο είναι το περιεχόμενο των ηρωικών επών;

Τα ηρωικά έπη αφηγούνται κατορθώματα ηρώων αλλά και θεών που συχνά συνυπάρχουν με τους ανθρώπους και κατευθύνουν τη δράση τους.

3. Σε ποια κατηγορία επών ανήκει η Ιλιάδα και η Οδύσσεια;

Είναι ηρωικά έπη.

4. Ποια είναι τα βασικά γνωρίσματα του ηρωικού έπους;

α) Παρουσιάζει μυθοποιημένα γεγονότα ενός μακρινού παρελθόντος σαν να είναι αληθινά.

β) Έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, δεν εκφράζει, δηλαδή τις υποκειμενικές, προσωπικές απόψεις του ποιητή, αλλά όλη την κοινωνία μέσα στην οποία δημιουργείται.

5. Τι είναι ο επικός κύκλος; Ποια έπη ανήκουν σ' αυτόν και ποιο είναι το βασικό τους θέμα;

Επικός κύκλος ή Κύκλια έπη είναι ένα σύνολο επών που όλα μαζί συμπληρώνουν τον Τρωικό πόλεμο. Στον επικό κύκλο ανήκουν:

α) Τα Κύπρια που διηγούνταν τα πολεμικά γεγονότα μέχρι την αρχή της Ιλιάδας.

β) Η Αιθιοπία, που παρουσίαζε κυρίως τις νικηφόρες μάχες του Αχιλλέα εναντίον του βασιλιά των Αιθίοπων Μέμνονα (συμμάχου των Τρώων) αλλά και το θάνατο του ίδιου του Αχιλλέα.

γ) Η Μικρά Ιλιάς, που αναφερόταν στη διαμάχη του Οδυσσέα και του Αίαντα για τα όπλα του Αχιλλέα, μέχρι και την είσοδο του Δούρειου Ίππου στην Τροία.

δ) Η Ιλίου πέρσις, που περιέγραφε όσα διαδραματίστηκαν κατά την άλωση της Τροίας.

ε) Οι Νόστοι, που εξιστορούσαν τις περιπέτειες των Τρωικών ηρώων (εκτός του Οδυσσέα) κατά την επιστροφή στις πατρίδες τους.

στ) Η Τηλεγόνηα, που εξιστορούσε τα γεγονότα μετά την Οδύσσεια, τις περιπέτειες δηλαδή του Οδυσσέα μετά την επιστροφή του και μέχρι το θάνατο από το γιο του Τηλέγονο, τον οποίο, κατά τον μύθο τον είχε αποκτήσει από την Κίρκη.

6. Ποια είναι τα έπη του Ομήρου και ποιο είναι το βασικό τους θέμα;

Τα ομηρικά έπη είναι η Ιλιάδα και η Οδύσεια. Η Ιλιάδα έχει κεντρικό θέμα της τον θυμό του Αχιλλέα, που διαρκεί 51 ημέρες, ο ποιητής όμως περιέκλεισε σ' αυτές ολόκληρο τον δεκαετή πόλεμο του Ιλίου (Τροίας). Η Οδύσεια εξιστορεί τον δεκαετή αγώνα του Οδυσσέα για την επιστροφή στην πατρίδα του, ο ποιητής όμως ενέταξε όλες τις μεταπολεμικές του περιπέτειες σε 41 μέρες.

7. Ποια εποχή δημιουργήθηκαν τα ομηρικά έπη και σε γεγονότα ποιων εποχών αναφέρονται;

Τα ομηρικά έπη αναφέροντα σε μυθοποιημένα γεγονότα της Μυκηναϊκής εποχής (1600 – 1100 π. Χ. στον Τρωικό πόλεμο κυρίως) προβάλλουν όμως και την εποχή κατά την οποία γράφονται (Γεωμετρική 1100- 700 π.Χ.), που είναι στραμμένη σε έργα ειρηνικά (ναυτιλία, εμπόριο, ανάπτυξη πόλεων), χαρακτηρίζεται όμως και από πολιτικές συγκρούσεις (κλονίζεται κυρίως ο θεσμός της βασιλείας)

8. Τι ήταν οι αοιδοί και τι οι ραψωδοί;

Οι παλιοί επικοί ποιητές, της προομηρικής εποχής κυρίως, ονομάζονταν αοιδοί.

Τραγουδούσαν τα έπη τους με συνοδεία φόρμιγγας ή κιθάρας.

Συνέθεταν τα έπη, αυτοσχεδιάζοντας προφορικά, βοηθούμενοι όπως πίστευαν από τη Μούσα

Τραγουδούσαν σε συμπόσια ή σε εορταστικές εκδηλώσεις της κοινότητας.

Έγιναν επαγγελματίες περιζήτητοι και κάθε ανάκτορο είχε τον αοιδό του. Ζούσαν κυρίως σε αυλές βασιλιάδων ή ευγενών.

Οι αοιδοί μπορούσαν να αυτοσχεδιάζουν γιατί, εκτός από το ταλέντο που σίγουρα διέθεταν, εκπαιδεύονταν για το έργο τους, οι νεότεροι από τους παλαιότερους, γονείς ή δασκάλους.

Οι ραψωδοί ήταν μεταγενέστεροι από τους αοιδούς

Δε δημιουργούσαν νέα δικά τους τραγούδια αλλά απομνημόνευαν τα παλιότερα.

Δεν τραγουδούσαν αλλά απάγγελναν ρυθμικά τα παλιότερα έπη.

Κρατούσαν ραβδί, σύμβολο εξουσίας δοσμένης από τους θεούς.

Δεν ζούσαν στα ανάκτορα αλλά ανήκαν σε επαγγελματικά σωματεία.

Ταξίδευαν συχνά και συμμετείχαν σε μουσικούς αγώνες.

9. Τι γνωρίζετε για τον Όμηρο; (πού και πότε έζησε;)

Πιστεύεται ότι έζησε κατά τον 8ο αιώνα π.Χ. στην Ιωνία. Επτά πόλεις τον διεκδικούσαν, με πιθανότερες τη Σμύρνη και τη Χίο.

10. Ποια στοιχεία καταδεικνύουν τη μεγάλη τη μεγάλη αξία των ομηρικών επών;

Το γεγονός ότι διασώθηκαν ολόκληρα μέχρι σήμερα.

Για πολλούς αιώνες ψυχαγωγούσαν και δίδασκαν τους αρχαίους Έλληνες στις γιορτές και αποτελούσαν μάθημα για τα παιδιά τους στα σχολεία.

Άσκησαν τεράστια επίδραση στην αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή λογοτεχνία και τέχνη και συνεχίζουν να εμπνέουν και σήμερα πολλούς καλλιτέχνες.

11. Πότε καταγράφηκαν επίσημα τα ομηρικά έπη;

Η επίσημη καταγραφή των ομηρικών επών φαίνεται ότι έγινε στην Αθήνα τον 6ο π.Χ. αιώνα, για να υποχρεώνονται οι ραψωδοί να απαγγέλλουν τα έπη στη γιορτή των Παναθηναίων με βάση το κείμενο της επίσημης, ως πούμε έκδοσης, και να μην το τροποποιούν.

12. Τι είναι οι ραψωδίες και σε πόσες είναι χωρισμένη η Οδύσσεια αλλά και η Ιλιάδα;

Η Οδύσσεια αποτελείται από 12.110 στίχους και η Ιλιάδα από 15.693, και από τον 3ο π.Χ. αι. παρουσιάζονται χωρισμένες σε 24 ραψωδίες καθεμιά, στα μέρη δηλαδή που απαγγέλλονταν το ένα μετά το άλλο από τους ραψωδούς. Οι ραψωδίες διακρίνονται με τα 24 γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου(τα μικρά η Οδύσσεια, α-ω, και τα μεγάλα η Ιλιάδα, Α-Ω) και με τίτλους ανάλογους με το περιεχόμενό τους.

13. Ποια είναι τα βασικά θέματα της Οδύσσειας;

Κεντρικό θέμα της Οδύσσειας είναι ο αγώνας του βασιλιά της Ιθάκης, του Οδυσσέα, να επιστρέψει με τους συντρόφους του από την Τροία στο νησί του και να ξαναπάρει τη θέση που είχε στο σπίτι του και στον λαό του. Συμπληρωματικό θέμα είναι η αναζήτηση του από τη γυναίκα του, την Πηνελόπη, και, κυρίως από τον γιο του, τον Τηλέμαχο. Η πολύχρονη απουσία του από την Ιθάκη είχε δημιουργήσει πολλά προβλήματα και στους δύο. Έτσι η δράση διεξάγεται τόσο στην ξενιτιά όσο και στην πατρίδα.

14. Σε ποια μέρη χωρίζεται η Οδύσσεια με βάση τον Οδυσσέα και την Ιθάκη;

Τηλεμάχεια : στο μέρος αυτό (ραψωδίες α – δ) πρωταγωνιστεί ο Τηλέμαχος

Νόστος : αναφέρεται στον αγώνα του Οδυσσέα να νοστήσει/ να επιστρέψει στην

Ιθάκη (ραψωδίες ε – ν 209)

Μνηστηροφονία: στο μέρος αυτό(ραψωδίες ν 210 – ω) ο Οδυσσέας με τη βοήθεια της θεάς Αθηνάς και συνεργαζόμενος με τον Τηλέμαχο εξοντώνει τους μνηστήρες.